

STRATEGIA DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH, ZAPOBIEGAWCZYCH I INTERWENCYJNYCH WOBEC MŁODZIEŻY ZAGROŻONEJ UZALEŻNIENIEM W GIMNAZJUM W DĄBRÓWCE

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 382).
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 1356).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 124).
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687).
5. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r.
8. Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. 2016 Poz. 1331).

Za realizację strategii odpowiedzialni są wszyscy pracownicy GIMNAZJUM W DĄBRÓWCE, a koordynatorem działań jest dyrektor szkoły.

1. Systematyczne prowadzenie w środowisku szkoły edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli.

W Gimnazjum w Dąbrówce systematycznie prowadzona jest edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia.

Działania w tym zakresie prowadzone są w ramach realizacji:

- Szkolnego Programu Wychowawczego
- Programu Profilaktyki
- zajęć edukacyjnych – zgodnie z obowiązującą podstawą programową

- konkursów z zakresu edukacji prozdrowotnej
- współpracy z: pielęgniarką szkolną, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Tczewie, Komendą Powiatową Policji w Tczewie,
- godzin z wychowawcą
- imprez sportowych i rekreacyjnych
- akcji informacyjnych w ramach realizacji programów profilaktycznych
- zebrań z rodzicami
- spotkań indywidualnych i grupowych z pedagogiem i psychologiem szkolnym oraz pielęgniarką szkolną
- spotkań ze specjalistami/praktykami w zakresie profilaktyki zdrowotnej (np. Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „*MROWISKO*” w Gdańsku – profilaktyka uzależnień)
- wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.

2. Działalność informacyjna.

Działalność informacyjna obejmuje upowszechnianie wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli wiedzy na temat:

- szkodliwości środków lub substancji, których używanie łączy się zagrożeniem bezpieczeństwa i zdrowia oraz może prowadzić do uzależnień
- dostępnych form pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem
- możliwości rozwiązywania problemów powodujących powstawanie uzależnień
- skutków prawnych związanych z naruszeniem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Upowszechnianie tej wiedzy następuje poprzez:

- realizowanie konkursów i akcji profilaktycznych na terenie szkoły
- motywowanie uczniów do udziału w pozaszkolnych imprezach, akcjach i konkursach o tematyce profilaktycznej
- opracowywanie gazetek o tematyce profilaktycznej
- wykorzystanie filmów i prezentacji o tematyce profilaktycznej
- rozmowy indywidualne i grupowe z uczniami, mające na celu przekazywanie informacji na temat zagrożeń, związanych ze środkami psychoaktywnymi
- przeprowadzanie zajęć o tematyce profilaktycznej przez przedstawicieli Policji
- edukację rodziców
- opracowywanie i udostępnianie materiałów informacyjnych, dotyczących zagadnień profilaktycznych dla uczniów, rodziców i nauczycieli
- edukację nauczycieli – przekazywanie informacji na temat szkoleń i warsztatów oraz zapraszanie specjalistów na szkolenia Rady Pedagogicznej.

3. Zadania pracowników szkoły w zakresie pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

1) Dyrektor szkoły:

- a) realizuje zadania wynikające ze Statutu Szkoły,

- b) monitoruje i odpowiada za realizację strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych,
- c) na bieżąco informowany jest przez wychowawców, nauczycieli i innych pracowników szkoły o podejmowanych przez nich działaniach wynikających z realizacji strategii,
- d) podejmuje stosowne decyzje tak, aby każda interwencja była przeprowadzona z zachowaniem praw uczniów, jak i ich rodziców.

2) Nauczyciele i wychowawcy klas:

- a) realizują działania profilaktyczne i interwencyjne określone w Szkolnym Programie Wychowawczym, Szkolnym Programie Profilaktyki oraz w Planach Pracy Wychowawcy Klasowego,
- b) systematycznie prowadzą edukację prozdrowotną, promocję zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród uczniów na godzinach do dyspozycji wychowawcy, na zajęciach pozalekcyjnych, kołach zainteresowań,
- c) realizują zagadnienia dotyczące zapobiegania narkomanii w ramach przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają te zagadnienia,
- d) uczestniczą w kursach, szkoleniach i konferencjach z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów młodzieży oraz sposobów podejmowania wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia uzależnieniem,
- e) wykorzystują zdobytą wiedzę w pracy z młodzieżą i ich rodzicami, informując o szkodliwości środków i substancji, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa oraz może doprowadzić do uzależnienia,
- f) wychowawcy klas organizują szkolenia z rodzicami uczniów o charakterze profilaktycznym, zapraszają specjalistów z zakresu tej tematyki,
- g) wychowawcy klas dokonują diagnozy sytuacji wychowawczej, przejawów zachowań ryzykownych uczniów swojej klasy oraz sytuacji życiowej rodzin dysfunkcyjnych,
- h) wychowawcy klas i nauczyciele współpracują z pedagogiem i psychologiem szkolnym oraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, a także pielęgniarką szkolną w zakresie realizowania zagadnień profilaktycznych, wychowawczych i edukacji prozdrowotnej.

3) Pielęgniarka szkolna podczas pobytu na terenie szkoły:

- a) udziela pierwszej pomocy przedmedycznej na terenie szkoły uczniowi, który wymaga takiej interwencji,
- b) wzywa pogotowie ratunkowe, jeśli wymaga tego stan zdrowia ucznia,
- c) powiadamia dyrektora szkoły o każdej interwencji w sytuacji, gdy stwierdzi, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub środków odurzających,
- d) współpracuje z pedagogiem i psychologiem w sytuacjach kryzysowych, wymagających udzielenia uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub podejrzewa, że uczeń ma problemy zdrowotne spowodowane zaniedbywaniem stanu zdrowia lub złym odżywianiem.

4. Współpraca z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych.

W trosce o prawidłowy rozwój młodzieży na terenie szkoły podejmowanych jest szereg różnorodnych działań wychowawczych, zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych w związku z uzależnieniami oraz innymi sytuacjami zagrożenia. Prowadzone działania dotyczą przede wszystkim profilaktyki pierwszorzędowej oraz elementów profilaktyki drugorzędowej. Składają się na nie działania:

1) w ramach współpracy z rodzicami w szkole organizowane są:

- klasowe zebrania (tzw. wywiadówki, dni otwarte szkoły)
- konsultacje indywidualne z nauczycielem, wychowawcą
- edukacja rodziców
- spotkania indywidualne i grupowe z rodzicami prowadzone przez pedagogów i psychologa
- bieżąca współpraca – kontakt telefoniczny, korespondencja
- wspieranie rodziców w sytuacjach trudnych wychowawczo, pomoc w podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom
- wykorzystywanie elektronicznego dziennika lekcyjnego

2) współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi wychowanków przyjmuje następujące formy :

- wymiany informacji dotyczących podstaw wychowanków w odniesieniu do uzależnień
- wspólne rozwiązywanie indywidualnych problemów, proponowanie rozwiązań, poradnictwo
- przekazywanie informacji dotyczących skutków prawnych związanych z naruszeniem prawa przez nieletnich i pełnoletnich wychowanków szkoły
- praca z rodzicami, dotycząca potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, zagrożeń związanych z uzależnieniami, przebiegu rozwoju społecznego, dostępnych form pomocy specjalistycznej (w ramach spotkań z wychowawcami klas oraz ogólnych zebrań wszystkich rodziców)
- udostępnianie rodzicom informatorów, poradników i materiałów edukacyjnych
- zachęcanie rodziców do utrzymywania stałego kontaktu ze szkołą (wychowawcą, pedagogiem i psychologiem)

- angażowanie rodziców do współpracy z nauczycielami w zakresie organizowania imprez szkolnych, wycieczek, dyskotek, itp.

5. Aktywny udział dzieci i młodzieży w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających, alternatywne wobec zachowań ryzykownych, zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych.

Zajęcia profilaktyczne prowadzą:

- wychowawcy klas, w oparciu o plany wychowawcy klasy, w ramach godzin wychowawczych
- nauczyciele przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają zagadnienia dotyczące zapobiegania uzależnieniom, w ramach zajęć edukacyjnych
- nauczyciele realizujący wychowanie do życia w rodzinie
- nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne, w tym zajęcia sportowe
- pedagodzy, prowadząc zajęcia profilaktyczne i realizując programy profilaktyczne.

6. Dostosowanie treści i form zajęć profilaktycznych do zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży oraz stopnia zagrożenia.

Wybór przekazywanych wychowankom treści oraz stosowanych form pracy odbywa się zgodnie z ich wiekiem, możliwościami intelektualnymi oraz percepcyjnymi. Podejmowane działania uwzględniają potrzeby danej grupy związane ze stopniem zagrożenia uzależnieniem oraz występującymi aktualnie zachowaniami ryzykownymi. Pod uwagę są brane między innymi następujące zagrożenia:

- zagrożenia wynikające z wagarowania
- zagrożenia związane z uzależnieniami
- zagrożenia wynikające z uczestnictwa w ruchu drogowym (w drodze do i ze szkoły)
- zagrożenia związane ze zjawiskiem przemocy i agresji (w szkole i poza nią)
- zagrożenia związane z niehigienicznym stylem życia (siedzenie przed komputerem)
- zagrożenia związane z niebezpieczeństwami występujące w Internecie.

Oceny sytuacji w tym zakresie dokonuje wychowawca klasy, planując pracę wychowawczą i zapobiegawczą w danym roku szkolnym, uwzględniając

informacje uzyskane od innych nauczycieli, wychowawców oraz pedagoga i psychologa, dokonując okresowej oceny sytuacji wychowawczej w klasie i szkole.

Ponadto szkoła podejmuje działania zapobiegawcze poprzez różnorodność form i treści profilaktycznych, organizowanie akcji i imprez o charakterze profilaktycznym oraz zajęć z:

- wychowawcą
- pracownikami Komendy Powiatowej Policji ds. prewencji (odpowiedzialność nieletnich za czyny karalne, bezpieczeństwo w ruchu drogowym)
- pedagogiem i psychologiem szkolnym.

7. Edukacja rówieśnicza.

W Gimnazjum w Dąbrówce edukacja rówieśnicza realizowana jest przez nauczycieli - mentorów i edukatorów młodzieżowych współdziałających z przedstawicielami Samorządu Uczniowskiego i grupami inicjatywnymi uczniów. Formami działania w tym zakresie są między innymi:

- a) organizacja akcji charytatywnych,
- b) propagowanie wolontariatu,
- c) organizowanie akcji, dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom i współdziałanie w imprezach szkolnych takich jak: "Stop przemocy, agresji i narkotykom", „Można inaczej", "Dzień bez papierosa", "Alkohol także uzależnia",
- d) przygotowywanie gazetek ściennych, dotyczących problemów nurtujących młodzież,
- e) pomoc koleżeńską,
- f) propagowanie zdrowego stylu życia poprzez udział w konkursach prozdrowotnych oraz udział w zajęciach i zawodach sportowych,
- g) warsztaty lekcyjne w formie dramy (lub innych interakcyjnych metod), poświęcone problematyce otwartości i tolerancji, praw człowieka oraz istnienia jednostki w społeczeństwie demokratycznym z zachowaniem norm prawnych i społecznych,
- h) propagowanie idei edukacji rówieśniczej jako skutecznej drogi rozwiązywania konfliktów i problemów życiowych.

8. Sposoby współdziałania pracowników szkoły ze Służbą Zdrowia i Policją w sytuacjach wymagających interwencji:

Współpraca z Policją:

- spotkania pedagoga szkolnego, dyrektora z policjantami z sekcji do spraw nieletnich,
- informowanie Policji o zdarzeniach występujących na terenie szkoły, mających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia uczniów oraz przejawach demoralizacji,
- współpraca w rozwiązywaniu trudnych sytuacji mających miejsce w szkole i poza nią,
- organizowanie spotkań z zakresu profilaktyki dla uczniów i rodziców z udziałem funkcjonariuszy Policji,
- zgodnie z procedurami i metodami postępowania współpraca szkoły z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją, a w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką.

Współpraca ze Służbą Zdrowia:

- zatrudniona w szkole pielęgniarka szkolna udziela pomocy w przypadkach nagłych zachorowań, zatruc, złego samopoczucia, urazów,
- podejmuje działania o charakterze profilaktycznym i informacyjnym, dotyczące zagrożeń uzależnieniami,
- informuje o zachowaniach ryzykownych i zachowaniach bezpiecznych a możliwością zarażenia się wirusem HIV,
- rozwiązuje problemy szkolne, społeczne i zdrowotne z pedagogiem i psychologiem szkolnym,
- w przypadku nieobecności na terenie szkoły pielęgniarki, w razie konieczności dyrektor lub nauczyciel wzywa Pogotowie Ratunkowe.

9. Współpraca z różnymi instytucjami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, wspierającymi działalność szkół i placówek w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży.

Poza współpracą z Komendą Powiatową Policji w Tczewie szkoła korzysta w realizacji swych statutowych funkcji ze wsparcia m.in.:

- Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Tczewie (kuratorzy zawodowi i kuratorzy społeczni)
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Tczewie

- Ośrodków Pomocy Społecznej (MOPS i GOPS)
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tczewie.

10. Wspieranie uczniów zagrożonych uzależnieniem i demoralizacją, rozwijanie ich poczucia własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności, w tym aktywności pozaszkolnej, zaspokajających ich potrzeby psychiczne i społeczne, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne.

W ramach opieki psychologiczno – pedagogicznej uczniowie mają możliwość korzystania z pomocy nauczycieli, wychowawcy, pedagoga i psychologa szkolnego w celu rozwiązywania osobistych i rodzinnych problemów.

Organizacja pracy szkoły zapewnia uczniom możliwość zaspokajania potrzeb psychicznych, społecznych a także rozwój umiejętności i zainteresowań.

Wobec tych osób, u których zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza wysokie prawdopodobieństwo powstania zależności od środków uzależniających oraz wobec uczniów, o których wiemy, że sporadycznie używają środków uzależniających, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, realizowane są następujące zadania z zakresu profilaktyki:

- diagnoza psychologiczna i pedagogiczna problemu, w tym diagnoza sytuacji rodzinnej i szkolnej ucznia oraz jej monitorowanie
- indywidualne rozmowy z uczniami, opieka specjalistów szkolnych, organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- umożliwienie uczniom wszechstronnego rozwoju podczas zajęć lekcyjnych oraz godziny z wychowawcą, których tematyka dostosowana jest do potrzeb uczniów
- spotkania i zajęcia o charakterze profilaktycznym i opiekuńczo - wychowawczym, budowanie poczucia własnej wartości poprzez wsparcie indywidualne uczniów i rozwijanie umiejętności psychospołecznych poprzez udział w organizowanych zajęciach socjoterapeutycznych
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych, zapewniających uczniom możliwość rozwoju zainteresowań i aktywnego spędzania wolnego czasu, w tym związanych z realizacją pomocy psychologiczno – pedagogicznej, również akcje profilaktyczne, konkursy, koła zainteresowań czy zajęcia sportowe
- organizacja zajęć warsztatowych prowadzonych przez specjalistów szkolnych oraz specjalistów z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej

- osobiste wsparcie, w tym motywowanie do podejmowania form aktywności alternatywnych do wszelkiego rodzaju zachowań, mających związek z uzależnieniami lub demoralizacją
- współpraca z rodzicami (opiekunami prawnymi) w zakresie wymiany informacji, poradnictwo i konsultacje, podejmowanie działań wychowawczych oraz udzielania wsparcia rodzicom
- przekazywanie informacji dotyczących dostępnych form pomocy specjalistycznej
- nawiązywanie współpracy z instytucjami i organizacjami, wspierającymi szkołę i rodzinę
- udzielanie uczniom wsparcia materialnego oraz innego w sytuacjach losowych
- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów w klasach, z rówieśnikami (prowadzenie mediacji szkolnych i działań interwencyjnych wobec uczniów – współpraca nauczycieli, dyrekcji i specjalistów szkolnych)
- organizowanie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.

11. Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia uzależnieniami.

Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli uwzględnia tematykę profilaktyki uzależnień i odbywa się zgodnie z potrzebami szkoły oraz wewnątrzszkolnym systemem doskonalenia zawodowego. Zasadniczym celem podejmowanych w tym zakresie działań jest przygotowanie nauczycieli do realizacji zadań, wynikających ze Szkolnego Programu Profilaktyki oraz Programu Wychowawczego Szkoły.

12. Dokonywanie systematycznej oceny podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych.

Członkowie Rady Pedagogicznej Gimnazjum w Dąbrówce systematycznie dokonują oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych poprzez:

- ewaluację skuteczności realizacji Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki
- modyfikację Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki
- sporządzanie sprawozdań śródrocznych i rocznych przez wychowawców poszczególnych klas

- analizę sytuacji wychowawczej oraz występujących problemów i zagrożeń zawartą w sprawozdaniach sporządzonych przez pedagoga i psychologa szkolnego
- pracę nad analizą bieżącej sytuacji wychowawczej oraz występujących problemów i zagrożeń w zespołach wychowawczych, składających się z wychowawców i nauczycieli uczących w poszczególnych oddziałach
- pracę w zespołach do spraw przydzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- wyznaczanie kierunków dalszej pracy profilaktycznej oraz określanie zagadnień i zjawisk, wymagających szczególnej uwagi
- współpracę nauczycieli i wychowawców, mającą na celu planowanie kroków zaradczych oraz rozwiązywanie bieżących problemów, związanych z nieprawidłowym zachowaniem uczniów
- analizę postaw poszczególnych uczniów przy wystawianiu ocen zachowania
- modyfikację Statutu Szkoły.